

DE PUNTJES OP DE
VAN HET PRACT SCH
HUMAN SME

JANUARI 1954

Orgaan van de
CENTRALE COMMISSIE
PRACTISCH HUMANISME

SECRETARIAAT:

MAURITSSTRAAT 64

UTRECHT

TELEFOON 22870

N I E U W B E G I N N E N

De eerste Rondzendbrief in het nieuwe jaar, in een nieuw jasje en betere opmaak en met een venster op nieuwe mogelijkheden! Hopelijk treft hij onze raadslieden in dezelfde stemming als waarin hij ontstond: één van vreugde om de nieuwe vooruitzichten; van animo om met ervaringen uit de afgelopen perioden het inzicht te verdiepen en de werkkraft te verstevigen; van strijdlust vanwege de hernieuwde aanvallen op onze humanistische geestelijke verzorging; van een klein beetje voldoening om wat werd bereikt nadat het allereerste begin zo minimaal leek.

De raadslieden in de arbeiderskampen - men weet dat in het nieuwe jaar de D.U.W. uit het spraakgebruik verdwenen is bij de belangrijke re-organisatie welke deze dienst onderging - hielden op 9 en 10 Januari een prima conferentie. Daarop wordt in de rubriek "Ons DUW-tje" (die naam wilden we toch maar aanhouden, zo'n duwtje kan iedereen wel gebruiken!) nader ingegaan.

Een nieuwe reeks bezinningsbijeenkomsten voor militairen werd in Januari op "De Ark" ingezet - een eerste artikel over dit werk met jonge mensen vindt U in dit nummer.

Als deze Rondzendbrief U bereikt, hebt U de drie grote demonstratieve bijeenkomsten in Den Haag, Groningen en Hengelo waarschijnlijk reeds zien aangekondigd. Het zal niet zo vaak gebeuren dat het werk van geestelijke verzorging op zo'n "demonstratieve" wijze in de publieke belangstelling wordt gebracht. Dat moet ook zeker niet, ons werk is in de eerste plaats bestemd voor binnenkamer en kleine groep en vindt zijn zwaartepunt in het bezinnende persoonlijke gesprek. Maar nu de geestelijke verzorging in Verbond en Humanistisch Thuisfront bij de debatten in de Tweede Kamer door anderz' toedoen op een zeer bepaalde manier in de publieke belangstelling is geplaatst, lijkt het juist daarop van onze zijde duidelijk te reageren.

En tenslotte - U ziet dat deze "Rondzendbrieven" zijn getransformeerd in een soort klein orgaantje, bedoeld voor allen die zich met geestelijke verzorging bezighouden of zullen gaan bezighouden. Op het titelblad domineert een grote "I", de verbinding tussen "practisch" en "humanisme". Die "I" kan veel andere betekenissen hebben - b.v. wanneer het gaat over het Individu, waaraan wij ons werk wijden, of over de Idee, waarvan wij uitgaan. De "I" kan ook het begin betekenen van de Initiatieven, waaraan, naar we hopen, dit pas begonnen jaar rijk zal zijn. En tenslotte zal die zeker verband houden met de Intensiteit van het werk dat ons allen wacht en waar het om gaat!

En daarom, los van alle min of meer speelse aardigheden de wens, dat dit orgaan "De Puntjes op de I" z'n functie in ons zich steeds uitbreidende werk goed moge vervullen.

Dat dan graag met aller hulp !!

=====

E E N C E N T R A L E T A A K .Ter bespreking in de
gemeenschapsbesturen

Twee jaar geleden werden de eerste stappen gezet om het begrip "Practisch Humanisme" in het Verbond een bredere inhoud te gaan geven - raadsman Schonk was toen als eerste geestelijke raadsman net een jaar werkzaam in de D.U.W.-kampen, waar hij een volkomen nieuw gebied moest ontginnen.

Een jaar geleden werd begonnen met het rondzenden van deze "brieven", bedoeld voor geestelijke raadslieden en verzorgers in onze kring en voor gemeenschapsbesturen.

Nu onze Rondzendbrieven in een klein orgaan zijn omgezet en we aan het begin van een nieuw jaar staan, lijkt het goede moment aangebroken om datgene wat tot nog toe op dit gebied groeide te overzien en de verwachtingen voor de toekomst gestalte te geven. Het besef dat het praktische humanisme één van de centrale taken van het Verbond geworden is, groeit in alle gemeenschappen gestadig - wij (en dan bedoelen we de Commissie Practisch Humanisme als speciaal orgaan van het Hoofdbestuur) hebben zelfs de overtuiging dat het jaar 1954 voor veel gemeenschappen een ommekeer in het werk zal brengen. En daarmee voor talloze leden een nieuwe taak in het Verbond.

x x x x x x

Het is duidelijk dat veel ervaringen met de humanistische geestelijke verzorging zijn opgedaan in de D.U.W.-kampen (een thans niet meer bruikbare naam: vanaf 1 Januari spreekt men van arbeiderskampen). Daar kon Schonk als bezoldigd geestelijk raadsman zijn volle werkkraft inzetten en langzaam de kring van bemoeiingen en ook van medewerkers uitbreiden. Als men cijfers wil: er werken thans naast Schonk een 20-tal raadslieden, die eens per week een kamp bezoeken. We kunnen rekenen dat per jaar ongeveer 500 arbeiders zich met persoonlijke moeilijkheden tot de raadslieden wenden (ongeveer 20% van de kampbevolking).

Als spreker in onze gemeenschappen is Schonk een graag geziene en gehoorde figuur: hij weet boeiend van zijn werk te vertellen en ergens heeft men dan het bevredigende gevoel: "toch van groot belang dat dit allemaal gebeurt".

Te weinig dringt vaak het besef door dat op onze gemeenschappen in verband met dit werk in de arbeiderskampen meerdere malen een beroep gedaan moet worden. Het is immers duidelijk dat bij 500 persoonlijke contacten in de kampen er velen zijn waarbij een nadere bemoeiing of een gezinscontact op zijn plaats zou zijn. Als onze gemeenschappen dat eens zouden weten op te vangen! Helaas schiet ons Verbond daar nog sterk in te kort - niet zozeer omdat de leden het over het algemeen niet zouden willen, maar omdat de organisatie er nog niet voldoende voor is ingericht.

Wanneer een gemeenschap op een bijeenkomst als onderwerp "practisch humanisme" aan de orde stelt, dan is het treffend hoevelen er onder de leden zijn die juist door deze kant van het humanist-zijn sterk worden aangesproken. Die uitdrukkelijk getuigen: "hier zitten we nou toch eigenlijk op te wachten", wanneer met tezamen eens geanimeerd op een avond het onderwerp heeft doorgepraat. Soms zijn dat leden, waarvan men nog nooit zoveel gemerkt had. Ongetwijfeld ligt er in het practisch humanisme een mogelijkheid tot activering van weer een geheel andere groep mensen dan die, welke men totnogtoe tot de "werkers" of althans belangstellenden kon rekenen.

x x x x x

Het is waarschijnlijk onnodig hier nog eens in te gaan op de verschillen tussen wat wij met practisch humanisme bedoelen en maatschappelijk werk op humanistische grondslag, zoals dat tot het terrein van de vereniging "Humanitas" behoort. Wij gingen daarop al eens in in een vorige Rondzendbrief; het is echter wel zaak dit voor de leden heel duidelijk uiteen te zetten.

Voor deze uiteenzettingen - waarbij men in het algemeen van een aandachtig gehoor verzekerd kan zijn! - zijn huiskamerbijeenkomsten heel geschikt. Misschien ook kan men een kleine reeks van dergelijke huiskamerbijeenkomsten houden, waar de verschillende vormen van practisch humanisme aan de orde komen of waar men - als het gezelschap geïnteresseerd genoeg is en men een geschikte leider kan vinden - de cursus over Geestelijke Verzorging, welke het Verbond kort geleden heeft uitgegeven 1) gaat behandelen. Soms zal men ook het onderwerp eerst eens als "toegift" op een huishoudelijke vergadering, waarvan de agenda de gehele avond niet vult, aan de orde stellen en dan daar polsen hoe de belangstelling ligt.

Over de inleiders voor dit onderwerp kan men het beste eens met het Centraal Bureau overleg plegen.

x x x x x

Per 1 Februari - dus juist voordat U deze woorden in Uw bestuursvergadering voorleest! - wordt een Centraal Geestelijk Raadsman in dienst van het Verbond aangesteld. En daarmee wordt de hele kwestie van het doordringen van het begrip practisch humanisme in deze organisatie nog weer veel actueler. Deze centrale raadsman kan pas dan vruchtbaar werk leveren als hij de grond als het ware reeds een beetje "omgeploegd" vindt, als hij op veel plaatsen al begrip ontmoet en bereidheid tot werken. Wij hebben reeds eerder aan de gemeenschapsbesturen uiteengezet waarom wij het aanstellen van een plaatselijk geestelijk raadsman zo belangrijk vinden: hij kan het centrum vormen van het praktische humanisme in de gemeenschap.

Een van de eerste taken van de centrale raadsman zal ongetwijfeld zijn het zoeken, vinden, instrueren en steunen van een aantal plaatselijke geestelijke raadslieden, natuurlijk in overleg met het gemeenschapsbestuur. En de beste weg voor de gemeenschapsbesturen - die, naar de ervaring leert, het vinden van een dergelijke plaatselijke figuur over het algemeen nogal moeilijk vinden - om

hierin met de centrale man mee te werken is zeker een voorbereiding in de gemeenschap op de hierboven aangeduide wijze.

Op die "geploegde bodem" zullen nog heel wat nieuwe planten uitgezet moeten worden! Daar is het ziekenhuiswerk, binnenkort komt het gevangeniswerk, daar zijn de Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden en dan vooral - voorlopig zeker het belangrijkste - de gemeenschapsvorming binnen het Verbond.

Over al deze onderwerpen schreven we in het afgelopen jaar en ze zullen stuk voor stuk dit jaar weer aan de orde komen.

x x x x x

Het is niet zonder reden dat we in het begin schreven: 1954 zal voor veel gemeenschappen een keerpunt in het werk brengen. Het is immers zeker dat de invloed van een functionaris die zijn volledige tijd aan het rustig tot ontwikkeling brengen van al dit praktisch humanistisch werk kan geven, zich na enige tijd doet gelden.

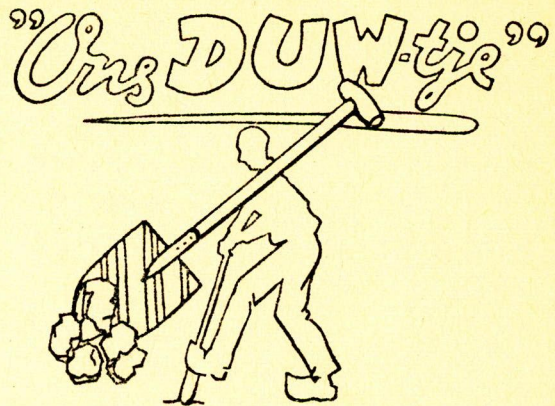
Dan zal de humanistische geestelijke verzorging zich breder kunnen ontwikkelen, stoelend op een levend praktisch humanisme in de gemeenschappen.

Over alle aspecten van die geestelijke opbouw, zowel wat betreft de inhoud als de uiterlijke vorm, zal in de loop van dit jaar in ons nieuwe orgaan worden geschreven. Het is een boeiende gedachte, dat op deze wijze uit en met aller medewerking dit werk een eigen gestalte gaat krijgen.

Mogen veel gemeenschappen er in slagen een waardevolle bijdrage aan deze ontwikkeling te geven !

=====

Doordat de copie niet op tijd klaar kon komen wordt de artikelen-serie over "Het Gesprek op de Kamer" even onderbroken. In het volgende nummer zal zij weer worden voortgezet.

INDRUKKEN VAN DE CONFERENTIE VAN RAADSLIEDEN VOOR DE ARBEIDERSKAMPEN.

Onze raadslieden zijn gewend zich op glad ijs te bewegen, ze weten dat bij nadere kennismaking deze gladheid geen hinderpaal is, maar zelfs voorwaarde om de ijzers scherp te houden en dus de voortgang te bevorderen.

De weg ter conferentie bleek ook gladheid te vertonen, maar hier voelden we ons zekerder; een ontmoeting van gelijkgezinden, geen uiteenlopende levensovertuigingen. Wij denken, een terrein te exploiteren dat zonder enigerlei inzet veilig blijkt te zijn.

Ziehier de raadsman aan "het front", drijvend op eigen wieken en op vertrouwen, en de raadsman "buiten schot" in eensgezinde veiligheid.

Deze conferentie was echter noch exploitatie, noch veiligheid. Het onderwerp van de Zondag: "Doorbraak naar de geestelijke achtergrond van de levensproblemen", vereiste van de deelnemers een actieve instelling, waardoor het mogelijk bleek vanuit de eigen humanistische overtuiging, zich in elanders zienswijze te verdiepen.

De richtlijnen die onze gespreksleider Schonk ontvouwde, en waarlangs de gedachtenwisseling zich ongedwongen bewoog, kregen meer betekenis naarmate de praktische ervaringen van de deelnemers in de discussie werden betrokken.

Méér dan een overhaaste en dus niet gerijpte formulering, is de waarde van deze wederzijdse aandacht in het open gesprek, waarbij men, opeens getroffen door de uiteenzetting van de ander, een overeenstemming in zichzelf ontdekt die zo doende helder voor de geest komt.

De gave van de gespreksleider, om deze dynamiek te ontwikkelen, en het besef van de deelnemers dat zij inderdaad als team hier deel aan hebben, bepaalt de waarde van de conclusie die, samenvattend, wordt getrokken. Dat de gespreksleider hierbij steeds tot de ontdekking komt dat er nog veel ongezegd is gebleven, wegens tijdnood is op zichzelf het bewijs dat dusdanige bijeenkomsten wel kunnen worden afgerond, maar nooit als beëindigd kunnen worden beschouwd.

16

Onze Zaterdagavond werd in beslag genomen door de rede van Dr. Ir. D.R. Mansholt over: "De nieuwe vormen van de DUW". Op de inhoud hiervan hopen we nog uitvoeriger terug te komen.

Zondagochtend gaf Schonk nog een uitvoerige uiteenzetting over de Kamerdebatten over de humanistische geestelijke verzorging.

Volstaan we met de weergave van deze indrukken, zonder evenwel in te gaan op het resultaat van het hoofdthema dezer conferentie. Ook een aparte weergave van dit onderwerp zal n.l. de betekenis ten goede komen. Mogen we namens de aanwezigen de verwachting uitspreken dat een herhaling van dergelijk samentreffen, als deze conferentie is geweest, nog vele malen zal geschieden!

Raadsman P.W. v.d.Vliet.

x x x x x

EEN BRIEF, DIE AANSLUIT BIJ HET HOOFDTHEMA VAN ONZE RAADSLIEDENCONFERENTIE : DE DOORBRAAK NAAR DE GEESTELIJKE ACHTERGROND VAN DE LEVENSPROBLEMEN.

Een raadsman, die onze geestelijke verzorgingsarbeid moeilijk vindt - wat we hem onmiddellijk toegeven -, maar die desondanks en mede juist daardoor! - uitstekend werk verricht, schreef ons een brief, waarin hij van zijn pogingen om tot klaarheid te komen getuigt en waarin hij bovendien zijn spijt er over uitdrukt, dat wij in zo vele gevallen niet bij machte zijn de feitelijke situatie van de mensen te veranderen.

Het antwoord op zijn schrijven schijnt ons toe van algemeen belang te zijn, waarom we het hier in zijn geheel opnemen, te meer omdat het aansluit bij het gespreksonderwerp van onze laatste conferentie.

"Ik vind nu even gelegenheid te antwoorden op de brief, die je bij je laatste rapportje insloot. Je werk in het kamp voel je nog als een voortdurende worsteling om de juiste weg te vinden." Gelukkig", ben ik geneigd te zeggen. Wie niet meer worstelt is aan het einde van zijn kunnen. Wie nog worstelt heeft op z'n minst de mogelijkheid verder te komen. En dan, ter verdere geruststelling: we worstelen nog allemaal om de juiste vorm en de juiste inhoud van onze geestelijke verzorging. Vergeet niet, dat we nog in onze eerste pogingen staan en dat de humanistische geestelijke verzorging nog veel verdere fundering en uitbouw en verdieping vraagt.

Gezien in dit licht, mag je zeker niet aan jezelf twifelen. Je doet uitstekend werk, ook/zie je zelf - en weer zeg ik: gelukkig! - nog allerlei tekorten.

Is het al niet iets heel bijzonders, dat humanistische raadslieden midden tussen de arbeiders staan, in zeer veel gevallen werkelijk hun vertrouwenslieden zijn in hun meest persoonlijke aangelegenheden en graag ontvangen worden op hun kamers?

Maar daar blijft het immers - ook bij jou - niet bij. Je hebt vele gesprekken gevoerd, die dieper gingen dan over de dingen van alle dag. Je hebt met vele arbeiders

persoonlijke contacten die voor hen van betekenis zijn. Je bent verscheidenen van hen een steun in het leven geworden.

Dat je bepaalde concrete levensproblemen in feitelijke zin niet uit de weg kunt helpen, zoals dat van X, het mag je spijten. Maar vergeet niet, dat X die zich nooit tot dominé of pastoor zou hebben gewend, zonder een humanistische raadsman geen gehoor voor zijn problemen zou hebben gehad en dat het al van veel betekenis kan zijn, dat iemand zich eens kan uitspreken. Bovendien ligt in de feitelijke oplossing van praktische problemen niet onze eigenlijke taak. Veel belangrijker is het wanneer je er in een langduriger contact met X in zou slagen verder vertrouwen te winnen en het je duidelijk zou worden, waardóór het zo gelopen is in zijn leven. Waarschijnlijk zal dan wel blijken, dat X verkeerd in het leven heeft gestaan. En dan komt de eigenlijke taak van de geestelijke verzorging: hem een andere kijk op het leven te geven, die verantwoordelijkheid en het aanvaarden van een positieve taak in het leven insluit. Als het anders mocht liggen en X zelf voldoende positief in het leven staat, dan kan het hem op z'n minst steun geven, dat hij niet alleen tegenover de problemen staat. Maar het kan ook zijn dat een diepergaand gesprek over aanvaarding van en verzoening met het leven, voor zover dat niet door onszelf beïnvloed kan worden, nodig is.

Wat ik nog als een bezwaar kan zien is, dat soms het gesprek ophoudt, zodra de praktische levensmoeilijkheden besproken zijn. Deze praktische levensmoeilijkheden moeten eigenlijk het uitgangspunt zijn voor een gesprek, dat de mens tot in zijn diepten raakt en hem zijn eigen mogelijkheden doet beseffen. Maar hier ligt nog een heel stuk van onze eigenlijke problematiek. Gezamenlijk zullen we hieraan verder moeten werken.

Ik raad je aan om, voor wat de eigenlijke geestelijke achtergrond van onze gesprekken bij de individuele geestelijke verzorging betreft, nog eens te lezen, wat ik daarover in het bijzonder in het derde artikel van mijn artikelen-serie in Mens en Wereld schreef. Bedoeld artikel staat in het Novembernummer 1952. (Deze brief werd in de eerste helft van 1953 geschreven. We voegen er daarom nu aan toe, dat we sindsdien ook over onze schriftelijke cursus beschikken en dat overigens ook onze besprekingen op de laatste raadsliedenconferentie hun bijdrage hebben geleverd.)

Laat ik je ter illustratie van wat ik bedoel, nog herinneren aan het gesprek, dat wij laatst samen met een jongeman hadden. Hij kwam met zijn zuiver praktische probleem van de woningnood en de daaruit voortvloeiende misère. Het praktische probleem is niet eens aangepakt. De houding van de jongeman tegenover zijn probleem was het eigenlijke probleem en daar is door het gesprek al aanstonds een positieve verandering in gekomen.

De moeilijkheid is, dat voor zulke gesprekken geen voorschriften te geven zijn. Maar jij hebt een behoorlijke

dosis van het vermogen om de gesprekken in deze zin te voeren.

Het zijn zo maar enkele notities, die ik naar aanleiding van je brief maakte. Houd je er van verzekerd, dat je uitstekend werk doet. De resultaten zijn nimmer exact meetbaar. Daar zullen we genoeg mee moeten nemen.

x x x x x

NIEUWS UIT EN OM DE KAMPEN.

In het Januari-nummer 1954 van "Vernieuwing", het maandblad van de Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid is een uitvoerig overzicht verschenen van de debatten die er bij de behandeling van de begrotingen van Oorlog en van Sociale Zaken in de Tweede Kamer over de humanistische geestelijke verzorging zijn gehouden. Hoewel wij er van overtuigd zijn dat onze raadslieden de Kamerverslagen in de kranten hierover hebben gevolgd en van de desbetreffende artikelen in Mens en Wereld hebben kennis genomen, geloven we dat zij zich ook voor dit overzicht zullen interesseren. Separaat ontvangt U daarom (of hebt U reeds ontvangen) een exemplaar van genoemd blad.

Wie zich voor de volledige "Handelingen" van de Tweede Kamer over dit onderwerp interesseert, kan deze bij het Centraal Bureau ter lezing aanvragen.

Raadsman B. Verhoeven uit Ens, die van zijn reis naar Zuid-Slavië is teruggekeerd en die, vrijwel direct na zijn terugkeer, onze raadsliedenconferentie in Nunspeet meemaakte, heeft zijn werk in kamp Lakeweg weer hervat. Raadsman Sieders uit Assen, die Verhoeven tijdens zijn afwezigheid heeft vervangen, kan nu even uitblazen totdat zijn eigen kâmp "De Pikbroek" weer bezet zal zijn.

=====

GEESTELIJKE VERZORGING IN HET HUMANISTISCH THUISFRONT.

Wellicht is deze verzorging de meest besprokene in het publieke leven, met name door de Kamerdebatten en de persreacties van de laatste twee jaren.

Gaarne zou ik al dit soort publiciteit van me afschuiven om in deze bijdrage op de werkelijke betekenis van deze verzorging, die in de debatten in de Kamer en in de artikelen in de kranten slechts weinig aan de orde gekomen is, in te gaan.

Welke algemene problemen rijzen bij deze verzorging?

Het is nodig zich een voorstelling te maken van de consequenties die het deelhebben aan een militair apparaat op de nog jonge, nog niet geheel gevormde en gerijpte, mens heeft. Met alle voortvarendheid waarmee men in de afgelopen jaren de moderne, goed geoutilleerde leger- lucht- en vlootmacht in het leven heeft geroepen, heeft men m.i. bij deze vraag te weinig stilgestaan. Daardoor ontstaan soms merkwaardige misverstanden. Zo is het de militairen, die hun eerste recrutentijd doormaken, gewoonlijk ongeveer acht weken, niet toegestaan om bezinningsbijeenkomsten mee te maken. Uit organisatorisch oogpunt is daar wellicht ook wel iets voor te zeggen, maar daartegenover staat mijn ervaring dat juist in deze eerste acht weken menig jong militair zeer moeilijke problemen heeft te doorworstelen, die ontstaan uit de eerste, vaak koude kennismaking met het militair apparaat. Uit geestelijke en psychologische overwegingen zou het zeker niet vreemd zijn om de militair zijn loopbaan te laten beginnen met een bezinningsbijeenkomst, die hem de kracht zou geven om juist deze eerste tijd "ongeschonden" door te komen.

Juist in deze eerste tijd - later komt de alles verzachtende gewenning - is er de sfeer van het "militair-minded" maken, de inwijding in het gebruik maken van de moderne, wrede oorlogswapens, de botsing van de menselijke persoonlijkheid tegen de mens-vernietigende techniek, die tot een "beheerste" techniek moet worden gevormd, in deze eerste periode leert de jonge mens hoe hij zijn medemens zo effectief mogelijk ter dood kan brengen, wordt hij losgelaten in de theorie en de praktijk van de mens-vernietiging.

Weten we allemaal nog, - het praten over bewapening is immers een "doodgewone" zaak geworden, - dat dit de ernst en werkelijkheid van het militair spel is en dat de jonge mens met deze ernst en werkelijkheid te maken krijgt?

Uit schriftelijke en mondelinge reacties van beginnende militairen is mij gebleken hoe moeilijk dit voor velen is. De jonge mens te helpen hier door te komen zonder zijn geloof in de mens en zichzelf te verliezen is de eerste taak van de geestelijke verzorger, waarbij hij moet kunnen onderscheiden bij wie, in de groep waarmee hij te maken krijgt, dit probleem wel en niet speelt. Het Humanistisch Thuisfront kan deze taak slechts verrichten via haar drie Militaire Tehuizen en via persoonlijke contacten, omdat een direct contact met deze jonge mensen in het leger haar niet is toegestaan.

Een tweede moeilijkheid, samenhangend met de eerste, maar minder tragisch, is de gewenning aan de legersfeer. Het dépersonifiëren de karakter van deze sfeer, die van een jonge man een legernummer maakt, die een redelijk (en uiteraard ook wel eens een onredelijk) commando heeft te gehoorzamen, die zich aan een, niet meer door hem bepaalde, discipline heeft te onderwerpen, die redelijk behandeld

kan worden maar óók getreiterd, die soms vanuit een intellectuele sfeer in een puur lichamelijke moet overstappen en zoveel moeilijkheden meer. Is dit allemaal verkeerd voor deze jonge mensen? Wellicht niet, maar de aanvaarding voltrekt zich bij velen niet zonder veel weerstand en innerlijke moeilijkheden, die zonder de bijstand van een goed geestelijk verzorger lang niet altijd vanzelfsprekend en gladjes weer overwonnen worden.

Daarna komt de lange periode dat men geoefend soldaat is, maar toch op grond van de gestelde eis van militaire paraatheid van ons land, nog vele, vele maanden in de oorlogsonderdelen moet doorbrengen. Dit geldt uiteraard met name voor die jongelui die niet bij de opleiding worden ingeschakeld.

Dan ontstaan opnieuw een aantal problemen. De inwerking van een langdurig massaliseringsproces, waaraan men nu eenmaal niet ontkomt, de verruwende mannensfeer, de verveling door het vele niets-doen, de moeilijkheid van de vrije-tijdsbesteding in een omgeving, (vele kampen liggen buiten de bevolkingscentra), die weinig gelegenheid geeft tot ontspanning, problemen van sexuele aard en vele andere.

Dit zijn de maanden waarin een combinatie van geestelijke, culturele en sociale verzorging, ingesteld op de werkelijke behoeften van deze jonge mens, van enorme betekenis zou kunnen zijn. We mogen wel zeggen dat dit in het algemeen nog te weinig wordt ingezien, dat er dus veel te weinig wordt gedaan en dat met name de humanistische verzorging niet die kansen krijgt, die ze terwille van zoveel jonge mensen zou behoeven.

Tenslotte is deze jonge mens er zelf, die aan de poort des levens staande, vanzelf reeds met vele problemen wordt geconfronteerd. Hij staat aan het begin van zijn persoonlijke levensopbouw, vele vragen bestormen hem, hij zoekt naar antwoorden en verlangt naar de medemens die bereid is om in een stil luisteren of in een toegewijd spreken zijn problemen mede te bezien.

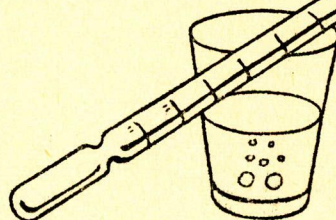
Daarnaast treden de meer individuele moeilijkheden, die in deze jonge mensen wel niet in een ingewortelde tragiek aanwezig zijn, maar die toch ook hun eigen aandacht vragen. Voor dit gehele terrein van geestelijke verzorging zien de mensen van het Humanistisch Thuisfront zich gesteld. Zij weten dat zij iets zullen moeten doen ondanks het feit dat hun mogelijkheden slechts gering zijn. De betekenis van deze bijdragen zal zijn om de lezers van deze Rondzendbrieven, die, neem ik aan, in het algemeen in de geestelijke verzorging zijn geïnteresseerd, duidelijk te maken waarom het in dit werk gaat, hoe aan de hand daarvan de ontwikkeling van ons werk is, hoe onze methoden van geestelijke verzorging tot ontplooiing komen, waar onze tekortkomingen liggen, waar we van tijd tot tijd, alle tekortkomingen ten spijt, iets goeds kunnen doen.

Critisch commentaar zal ons daarbij maar al te welkom zijn !

=====

iets over de achtergrond
van onze bezoeken aan zieken.

“De Thermometer”

Een van de eerste vragen die zich aan ons voordoen, wanneer de theoretische humanistische levensvisie zich verdiept heeft tot een humanistische levensovertuiging is wel op welke wijze wij deze levensovertuiging uit kunnen dragen; immers de waarde van een levensovertuiging blijkt in de praktijk van het leven, iedere levensovertuiging wil uitgedragen worden, want welke is de waarde van een levensovertuiging die zich niet manifesteert in de gedragingen van de mens?

De boodschap van het humanisme, - onze algemene voorzitter Dr. J. P. van Praag heeft het onlangs nog weer eens door de radio gezegd - is het geloof in de mogelijkheid van een menswaardig leven. Wij hebben bij de verwerkelijking hiervan zeker een taak in het leven van onze medemens, want talrijk en verscheiden zijn de noden van de mensen. Wij hebben ons open te stellen voor de nood van onze naaste, in het volle besef dat wij ieder ogenblik zelf die naaste kunnen zijn. Wij menen, dat het deze gedachte is, die ten grondslag ligt aan de gehele opzet van ons Practisch Humanistisch werk. U weet, dat wij onder Practisch humanistisch werk verstaan: de geestelijke verzorging op humanistische grondslag van de niet-godsdienstige mens. Uiteindelijk is de bemoeienis met de individuele mens in zijn persoonlijke moeilijkheden er op gericht de medemens er bij te helpen in zich zelf de krachten te vinden die hem op den duur in staat zullen stellen zelfstandig een levensvisie te hanteren die hem vrede geeft met zijn bestaan als mens. Vanzelfsprekend wordt dit doel niet altijd bereikt, soms is het zelfs niet de opzet, wanneer b.v. een zieke die bezocht wordt niets anders wenst dan een bewijs van hartelijkheid en medeleven. Men dringe zich nooit op, maar men zij wel altijd bereid. Het is van het uiterste belang op de bres te staan voor onze medemens. In ieder leven - ook in het onze - komen tijden voor, gevuld met leed, strijd, schuldbesef en eenzaamheid, in ieder leven bestaat de hunkering naar de uitgestoken hand van die naaste die trachten wil iets van ons wezenlijke te begrijpen. Het zou wel eens kunnen zijn dat wij ons veelal niet bewust zijn, in welke woestijnen de mens die vlak naast ons leeft, verkeert. Laten wij paraat zijn, en ieder naar vermogen dáár trachten te helpen waar hulp van node is.

De intensieve bemoeienis met de individuele mens in zijn persoonlijke nood kan op velerlei manieren en velerlei niveau geschieden, maar moet altijd op verantwoorde wijze plaatsvinden. Ieder die zich met het werk van geestelijke verzorging bezighoudt neemt een grote verantwoordelijkheid op zich. Want elke bemoeienis met

het leven van een ander mens is een uitermate ernstige zaak. Zoals reeds gezegd mag de geestelijke verzorger zich nooit opdringen, maar wel moet hij altijd bereid zijn. Bereid in de eerste plaats tot luisteren. Goed kunnen luisteren met volle aandacht, is een van de eerste eisen en een van de belangrijkste voorwaarden om iets voor een ander te kunnen betekenen. Dr. J.P. van Praag drukt het in zijn cursus over onze geestelijke verzorging aldus uit:

"De mens die werkelijk luisteren kan, betekent reeds veel voor de medemens omdat dat luisteren niet is een willekeurig aanhoren, maar schepping van een sfeer, waarin de ander bevrijd wordt van de lasten die hem drukken en via de luisterende mens verlost uit de eenzaamheid. Niemand weet van te voren welke hernieuwende krachten dat in de mens vrij kan maken".

Het bovenstaande geldt voor elke vorm van geestelijke verzorging, dus ook voor het ziekenbezoek-werk. Het maakt eengroot verschil of wij leden bezoeken die ziek zijn hetzij thuis, hetzij in een ziekenhuis of sanatorium of dat wij bij patiënten komen van wie niet bekend is of zij prijs stellen op bezoek van humanistische zijde. En zo zij dit al wensen, welke de beweegredenen zijn die hen daartoe brachten. Een eerste bezoek is altijd een luisterend tasten. Merkt men dat het bezoek niet gewenst is, dan gaat men met een verontschuldiging heen, of men maakt nog even een belangstellend praatje. Dit zal van geval tot geval anders zijn, men moet hier handelen naar de ingeving van het moment. Wanneer het blijkt dat men wel welkom is, kan men aan het reageren van de patiënt en uit hetgeen deze vertelt meestal wel opmaken of hetzij meteen, hetzij bij een der volgende bezoeken een gesprek over persoonlijke moeilijkheden zal volgen. Het is bij een gesprek over diepere noden van groot belang de eigen krachten en de eigen grenzen te kennen. Laten we vooral niet bang zijn er eerlijk voor uit te komen wanneer een onderwerp boven onze kracht gaat. Wanneer iemand ons b.v. confronteert met het probleem van de angst voor de dood, op een tijdstip dat wij zelf aan dit probleem nog niet zijn toegekomen, of het althans nog niet overzien, laten we dan eerlijk zeggen dat wij hier geen antwoord weten en laten we vragen of het goed is dat een ander, die meer met dit vraagstuk vertrouwd is, hier over komt praten. Zo zijn we gekomen op het grote belang van contact tussen ziekenbezoekers en de G.R.

Aan de andere kant zouden we ook willen wijzen op de ongeweten krachten en mogelijkheden die in veel mensen sluimeren en die tot uiting komen wanneer zij onverwacht voor een moeilijke taak gesteld worden. We denken hierbij aan het voortreffelijke werk van een van onze ziekenbezoeksters, die zich plotseling voor de taak zag gesteld een grafrede te houden bij het graf van een jonge man die zij slechts enkele keren bezocht had en die haar verzocht had aan zijn graf te willen spreken over "De verlossing in het Humanisme".

De familie van deze jongeman was van zeer christelijke huize. Op welke wijze deze ziekenbezoekster deze zeer zware opdracht heeft uitgevoerd zouden wij U gaarne de volgende keer willen vertellen.

=====